

POPIS TRGOVIŠTA VALPOVO 1746. GODINE

Arhivsko gradivo

UDK 94(497.5 Valpovo):314>”1746”

Dr. sc. IVE MAŽURAN

Zvonimirova 29/II

HR-10000 Zagreb

Istodobno s obnovom županijskoga uređenja u Slavoniji osnivanjem Požeške, Srijemske i prostorno najveće Virovitičke županije proveden je krajem 1745. i početkom 1746. g. novi popis svih vlastelinskih posjeda i naselja na spomenutom prostoru. Svrha popisa bila je utvrditi točan broj selišta (sesija) u svakom naselju i vlastelinstvu kao cjelini radi utvrđivanje ukupnoga iznosa poreza.

Ključne riječi: Vlastelinstvo Valpovo, stanovništvo, Petar Antun Hillepranda von Prandau

Istodobno s obnovom županijskoga uređenja u Slavoniji osnivanjem Požeške, Srijemske i prostorno najveće Virovitičke županije proveden je krajem 1745. i početkom 1746. g. novi popis svih vlastelinskih posjeda i naselja na spomenutom prostoru. Svrha popisa bila je utvrditi točan broj selišta (sesija) u svakom naselju i vlastelinstvu kao cjelini radi utvrđivanje ukupnoga iznosa poreza.

Osim trgovišta Valpovo u sastavu Vlastelinstva bila su 33 sela i naselja sa 220 selišta, čiji su podložnici¹ (kmetovi) godišnje plaćali 4810 forinti poreza.¹ Broj kmetovskih selišta bio je, međutim, vrlo podložan naglim promjenama, budući da je podložnik mogao slobodno napustiti selište i otići nekamo drugdje, gdje su, navodno, bili povoljniji uvjeti života i rada. Uostalom pojedini su vlastelini i javno pozivali seosko stanovništvo da se nastani na pustim selištima u sklopu vlastelinstva, gdje će prve tri godine biti oslobođeno svih davanja i plaćanja dok ne ojačaju svoja domaćinstva.

Unatoč primamljivim obećanjima, malo je ipak bilo onih koji su se odazivali takvim pozivima, jer su poučeni iskustvom dobro znali da su uvjeti života i rada na vlastelinstvima svugdje, uglavnom, isti. U tom pogledu važan je bio i smještaj vlastelinstva, pogotovo ako je graničilo s Vojnom granicom uzduž Save, odakle se znatno lakše i zauvijek mogla napustiti seljačka (kmetovska) Slavonija (Paorija, Bauerland), da potom kao slobodni ljudi prihvate manje tegobnu vojno-graničarsku službu.

Popis vlastelinstva i trgovišta Valpovo napisan je latinski, kao što je bilo uobičajeno u to doba. Imena i prezimena stanovnika pisana su ponajviše nedosljedno, kako ih je popisivač zapravo čuo i skupinom određenih slova držao

da su vrlo bliska izgovoru. U prijevodu s latinskoga popis sadrži podatke o broju kućedomaćina, o vrstama i količini nepokretne i pokretne imovine, broju oženjene i neoženjene braće i sinova. Jednako tako i o broju udovica s posjedom.

Uz osobno ime stoji zabilježeno da je sin ili zet samo imenom spomenute osobe.

Primjera radi prezime *Bratuševac* svjedoči da je došao iz bivšega selo Bratuševci, *Bizovčanin* iz Bizovca, *Braschevacz* iz Bračevca, *Brezovac* sa pustare Brezovica južno od Marjanaca, *Vinogradac* iz Vinogradaca, *Kutjevca* iz Kutjeva, *Koškanac* iz Koske, *Bočkovac* iz Bočkinaca, *Habijanac* iz Habjanovaca, *Mrčinac* iz selišta Mrčinci, *Gorjanac* iz Gorjana, *Dorjanac* (Torjanac) iz Tojanaca i druga. Jednako tako umjesto prezimena zanimanje abadžija (suknar, krojač sukna), ćurčija (krznar), čizmar, kovač, lončar, mutavdžija (izrađivač prostirki), opančar i tufekdžija (puškar).

OPIDUM VALPO

Juro Bratusevacz, kućedomaćin 1, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, obradiva ali neposijana 4 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 2 krave, 1 konj, 2 juneta i 4 svinje.

Sivko Stojanovich, kućedomaćin 1, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, obradiva ali neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 2 svinje.

Juro Mutavchia, judex, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca, 1 vol, 1 krava.

Marco Bresovac, kućedomaćin 1, posijanoga zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 1 ¼ kosca, 2 svinje.

Anton Bresovac, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 1 ½ kosca.

Petar Blaxenov, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 svinja.

¹ *Laszovski, Emilij*, Imanja Virovitičke županije od vremena oslobođenja Slavonije do 1746 // *Vjesnik Zemaljskog arkiva* 1/3, Zagreb, 1901., 70-72, 150-152; *Bösendorfer, Josip*, *Crtice iz slavonske povijesti*. Osijek 1910., 355, 356.

Marco Tomashev zet, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro, 2 svinje.

Ivo Janosekich, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 ½ jutra, neposijana 1 ½ jutra, livade 1 kosac, šljiva 10 stabala.

Petar Janosekich, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro neposijana 1 jutro, livade 3 ½ kosca, šljiva 6 stabala, 1 krava, 2 svinje.

Petar Janosekich, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 1 jutro, livade 3 ½ kosca, šljiva 6 stabala, 1 krava, 2 svinje.

Petar Szelacz, kućedomaćin 1, neoženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, šljiva 10 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 konj, svinja 6.

Juro Istuanovic kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 ½ jutra, neposijana 1 ½ jutra, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala 1 krava.

Satanko Isakov, kućedomaćin, neoženjeni brat i sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 3 jutra, 1 vol, 4 svinje.

Martin Franich, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 vol, 4 svinje.

Martin Jakschin, kućedomaćin 1, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 6 kosaca, 1 vol, 4 svinje.

Ivo Schiakschin, kućedomaćin 1, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 1 ½ kosca, 1 june, 1 svinja.

Martin Schkelacz, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 6 kosaca, 2 vola, 1 krava, 5 svinja.

Tadea Szitarich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, šljiva 4 stabla, 1 krava, 1 june, 4 svinje.

Ivo Schkebacz, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 5 jutara, neposijana 5 jutara, livade 4 kosca, 1 vol, 1 june, 4 svinje.

S(t)epan Hervat, kućedomaćin, oženjeni sin 1, neoženjeni 1, posijana zemljišta 5 jutara, neposijana 5 jutara, livade 4 kosca, 1 vol, 3 svinje.

Matho Loncsa, udovica, neženjeni sin, 1 konj.

Matho Vidakov, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 1 krava, 2 svinje.

Mischko Kovach, kućedomaćin, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 3 kosca, 1 krava, 4 svinje.

Juro Vinogradacz, kućedomaćin, posijanja zemljišta 1 ½ jutra, neposijana 1 ½ jutra, 1 krava, 2 svinje.

Juro Darjanacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 4 stabla šljiva, 3 svinje.

Marco Tufecsin, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutra, neposijana 1 ½ jutro, livade 3 kosca, šljiva 10 stabala, 1 vol, 2 svinje.

Blasch Kovacs, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, šljiva 3 stabla, 1 june, 1 svinja.

Matho Bocskovcz, kućedomaćin, oženjene braće i snova 3, posijana zemljišta 10 jutara, neposijana 10 jutara, livade 5 kosaca, 1 vol, 1 krava, 5 svinja.

Jella Sivkova, udovica, neoženjeni sin, posijana zemljišta 2 ½ jutra, neposijana 2 ½ jutra, livade 3 kosca, šljiva 10

stabala, 1 svinja.

Ivo Koschkanacz, kućedomaćin, posijana zremlišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutro, livade 3 kosca, šljiva 3 stabla, 3 svinje 2 ovce.

Franjo Kutjevacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutra, neposijana 1 ½ jutro, livade ½ kosca, šljiva 3 stabla, 2 svinje, 3 ovce.

Sitno Tufecsia, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, nezasišana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 svinja.

Mischko Csischmar, kućedomaćin, zasijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala, 1 krava, 2 konja

Anton Abacsia, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, krava 1.

Janko Csichmar, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 june, 1 svinja.

Pavo Pomericsina, kućedomaćin, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 4 kosca, 1 vol, 1 krava, 2 konja, 2 teleta, 5 svinja.

Mato Zorich, kućedomaćin, livade 1 kosac, 3 svinje.

Stepan Possesich, kućedomaćin, 1 krava, 1 konj, 2 svinje.

Juro Marjanovich, kućedomaćin, 1 krava, 1 konj.

Luca Habjanovich, udovica, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 svinja.

Anton Mathin, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, 1 svinja, 1 ovca.

Stepan Antolov, kućedomaćin, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 4 kosca, 2 vola 1 krava, 2 konja, 3 svinje 2 ovce.

Stepan Novakovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutro, livade 4 kosca, 1 krava.

Nicola Mutavchia, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 kosac, 1 vol, 1 krava, 2 konja, 3 svinje, 1 ovca.

Marco Makarov zet kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 svinja.

Lllia Juranich, kućedomaćin.

Martin Csurcsin, kućedomaćin.

Ivann Pomericsinov, kućedomaćin, 1 svinja.

Joso Kovacsevich, kućedomaćin, 1 krava, 1 june, 1 svinja.

Matho Abacsia, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 ½ jutra, 1 krava, 2 ovce.

Ivann Thomashev, kućedomaćin, oženjeni sin 1, neoženjeni 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 6 kosaca, 1 vol, 2 krave, 1 june, 2 svinje, 1 ovca.

Ivan Perokov sin, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 5 jutra, neposijana 4 jutra, livade 3 kosca, 2 vola, 5 svinja.

Matho Berecsich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 5 jutara, neposijana 5 jutara, livade 4 kosca, 2 vola, 1 krava, 1 konj, 1 june, 12 svinja,

Andria Nikadonov, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 ½ kosca, 1 krava.

Andria Vinogradacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, 2 svinje.

Ivosch Andreschin, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 1 ½ kosca, 2 svinje.

Marco Birovljev, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro,

neposijana 1 jutro, livade 2 kosca.

Gergo Csischmar, kućedomaćin.

Marjan Bogdanich, kućedomaćin.

Juro Skelacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 5 kosaca, 1 vol, 1 krava, 3 svinje.

Juro Plepacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 svinja.

Juro Skelacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade, 5 kosaca, 1 vol, 1 krava, 3 svinje.

Juro Plepacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 svinja.

Juro Blaschenov, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca, 1 svinja.

Luca Loncsar, kućedomaćin, 2 svinje, 1 ovca.

Ivann Mercstnacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 1 krava, 5 svinja.

Janko Kerstin, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutra, livade 1 kosac, 2 svinje, 3 ovce.

Matho Stankovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 2 vola, 1 krava, 1 konj, 3 svinje.

Ivan Obath, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca, 1 konj, 3 svinje.

Juro Meresinacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 1 kosac, 1 svinja.

Nicola Stephin, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 3 kosca, 3 svinje.

Andria Andreschi, kućedomaćin, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 2 kosca.

Juro Opancsar, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 2 svinje.

Martin Janin, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 1 jutro.

Matho Pomertcsina, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade, 3 kosca, šljiva 20 stabala.

Marco Sivanov, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutra, livade 3 kosca, šljiva 10 stabala.

Simo Gorjanac, udovica, posijana zemljišta 1 jutro, neposijano 1 jutro, livade 1 kosac.

Nicola Malli, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 svinja.

Mischko Mikocsev, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 svinja.

Matho Gregovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala, 1 svinja.

Matho Isthuanich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, šljiva 12 stabala, 2 svinje.

Jella Filakova, udovica, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 3 kosca, šljiva 5 stabala, 1 krava, 2 svinje.

Nicola Vucsicski, kućedomaćin, neoženjeni brat, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca, 1 krava.

Marco Vracserich, kućedomaćin.

Ivan Jovanovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutra livade 2 kosca, šljiva 30 stabala.

Martin Pavlevich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra,

neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala, 1 vol, 1 krava.

Marco Fistich, kućedomaćin.

Janko Kovacs, kućedomaćin, neoženjeni brat i sin 1, posijana zemljišta 5 jutara, neposijana 4 jutra, livade 8 kosaca, 1 vol, 2 krave, 1 mula, 1 junica, 1 svinja.

Mihat Ruzokich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijano 1 ½ jutro, livade 1 ½ kosac, šljiva 5 stabala, 1 vol, 1 svinja.

Nicola Jovanich, kućedomaćin, neoženjeni brat i sin 1, zasijana zemljišta 3 jutra, nezasišana 3 jutra, livade 4 kosca, šljiva 15 stabala, 1 krava.

Juro Romin, kućedomaćin, zasijana zemljišta 1 jutro, livade 1 kosac, šljiva 10 stabala.

Stepan Diakovacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca, šljiva 10 stabala, 1 svinja.

Martin Diakovacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 1 ½ kosca.

Marco Bisovcsanin, kućedomaćin.

Vidak Milossevich, kućedomaćin, livade 1 kosac, 1 svinja

Petar Schabich, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala.

Ivo Slovadinich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 5 jutara, šljiva 30 stabala, 2 konja.

Paval Mathiashev, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 krava, 2 svinje.

Juro Miloshevich, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 4 kosca, šljiva 30 stabala.

Marco Opancsar, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 3 kosca.

Suvko Milloshevich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, oženjeni brat 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 3 jutra, livade 7 kosaca, šljiva 15 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 konj, 2 svinje.

Juro Dergalich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 3 jutra, livade 5 kosaca, 2 vola, 1 krava, 1 june, 3 svinje.

Petar Vinogradacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutro, livade 3 kosca, 1 vol.

Anton Vinogradacz, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 4 svinje

Juro Vinogradacz, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, 1 krava, 1 svinja.

Jurach Pavlovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 krava, 3 svinje.

Ivos Paulovich, kućedomaćin.

Luca Viscsich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 1 krava, 2 svinje.

Juro Vischovich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 3 jutra, livade 6 kosaca, šljiva 20 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 konj, 1 june, 5 svinja. 1 ovca.

Ivann Biuklia, kućedomaćin, oženjeni sin 1, neoženjena 2, posijana zemljišta 5 jutara, neposijana 5 jutara, livade 6 kosaca, šljiva 25 stabala, 1 vol, 2 krave, 2 konja, 3 juneta, 7 svinja.

Matosch Hemonich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 2 krave, 1 junce, 3 svinje.

Anton Bistrincsantr, kućedomaćin.

Martin Lakatusch, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, šljiva 8 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 svinja.

Mathosch Rakitovacs, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 6 kosaca, 6 svinja.

Petar Balkovich, udovica, neoženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 svinja.

Blasch Pomercsina, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca.

Mihat Sekulich, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 1 kosac, 1 krava, 2 svinje.

Ivann Palkovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 ½ kosac, 1 krava, 2 svinje.

Marco Lukacsin, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 4 kosca, šljiva 15 stabala, 1 konj.

Anicza Pomercsina, udovica, posijana zemljišta 1 ½ jutro, neposijana 1 ½ jutro, livade 2 kosca.

Marco Istuanov, kućedomaćin, zasijana zemljišta 3 jutra, nezasijana 3 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 1 krava, 1 svinja.

Thomo Pavicsin, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 ½ jutro, livade 1 ½ kosac, šljiva 10 stabala.

Petar Jancsikich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 vol, 1 svinja.

Perosch Giuklia, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 4 kosca, 1 vol, 1 krava, 2 konja, 1 junce, 4 svinje.

Vinko Vinogradacz, kućedomaćin.

Anton Vinogradacz, kućedomaćin.

Jurosch Palkovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 ½ kosca, 1 vol, 1 krava.

Andria Csismar, kućedomaćin, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 3 kosca, šljiva 10 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 konj, 1 junce, 1 svinja.

Petar Ivischevich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 jutro, 1 svinja.

Matho Zemliakov, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 kosac, 1 krava, 3 svinje.

Ivan Kovacs, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, 1 svinja.

Stepan Opancsar, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 1 jutro, livade 1 kosac, 1 svinja.

Jura Vidakov, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 3 kosca, 2 svinje.

Andria Popovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 2 svinje

Ivo Zemliakov, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 kosac, 1 svinja.

Jacob Perakov, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro.

Ivosch Popovich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro,

neposijana 1 jutro, livade 2 kosca.

Ivan Marcovich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 krava, 1 konj, 2 svinje.

Mihat Viukleuov, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, 1 svinja.

Franio Zorich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 konj.

Mischko Csupov, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 svinja.

Andrija Babich, kućedomaćin, neoženjeni sin 1, posijana zemljišta 3 jutra, neposijana 3 jutra, livade 5 kosaca, 1 vol, 2 krave, 4 juneta, 4 svinje.

Andria Fistich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 4 kosca.

Luca Baricha, udovica, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 5 kosaca, šljiva 10 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 konj, 1 svinja.

Miha Zimin, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 4 jutra, neposijana 4 jutra, livade 4 kosca, šljiva 20 stabala, 1 vol, 1 krava, 1 kobila, 1 mazga, 1 junce, 4 svinje.

Ivosch Loncsarich, kućedomaćin, zasijana zemljišta 2 jutra, nezasijana 2 jutra, livade 2 kosca, 1 vol, 1 krava, 1 svinja.

Antun Szagcsich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, 1 svinja.

Jacob Hermanich, kućedomaćin, oženjeni sin 1, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 3 kosca, 1 krava, 1 junce.

Nicola Martinov set (zet), kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro, neposijana 1 jutro, livade 2 kosca, šljiva 10 stabala.

Stanko Milossevich, kućedomaćin, posijana zemljišta 2 jutra, neposijana 2 jutra, livade 1 kosac, šljiva 15 stabala, 1 krava, 2 svinje.

Juro Vidaschich, kućedomaćin, posijana zemljišta 1 jutro neposijana 1 jutro.

Andria Hermonich, kućedomaćin.²

Kao upravno sjedište vlastelinstva baruna Petra Antuna Hillepranda von Prandaua od 31. prosinca 1721. Valpovo je najveće naselje³ koje se prema navedenom popisu iz 1746. sastoji od 167 kuća i domaćinstava, od kojih 7 pripada udovicama s posjedom.

Zajedno s kućedomaćinima živjelo je 26 oženjenih sinova i braće, kao i 22 neoženjenih koji su bili radno sposobni. Koliko je bilo odrasle ženske djece, također sposobne za rad, u takvim i sličnim popisima ona nigdje nisu posebno iskazana⁴

Od nepokretne imovine stanovništvo je obrađivalo i sijalo 341 jutro oranica, livada kosilo 394 kosaca, a 313 ½ jutra zemljišta ostajalo je neposijano. Pokretna imo-

2 Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Ugarska komora, Urbarialia et conscriptiones, Fasc. 138, Nr. 7.

3 *Državni arhiv*, Osijek, Vlastelinstvo Valpovo, Acta Wienensia 409, 415.

4 *Finanz u. Hojkkammerarchiv*, Wien, Anhang vermischte ungansche Gegenstände. Konskriptionen; Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Urbarialia et conscriptionen.

vina sastojala se od 60 volova, 69 krava, 35 konja, 2 kobile, 1 ždrijebeta, 26 junadi i teladi, 278 svinja i 17 ovaca. Osim navedenog i 606 stabala šljiva.

Kao važan povijesni izvor sadržaj popisa zorno govori i svjedoči da je Valpovo u posljednjih devet godina znatno nazadovalo, što je zapravo opća značajka vlastelinstva u cjelini. Uostalom, takvo stanje potvrđuje i podatak da u popisu od 167 kućedomaćina njih 12, osim kuće, nije imalo nikakve pokretne i nepokretne imovine. Ako se tomu pridoda još 15 domaćinstava koja su imala samo jutro zemljišta, 1 kosca livade, 1 kravu ili konja, 1 ili 2 svinje, oko 23 % ukupnog stanovništva u Valpovu bila je 1746. puka sirotinja.

Kao prvo i najvažnije, u vrlo kratkom vremenskom razmaku znatan dio stanovnika napustio je Valpovo, o čemu govore prezimena Babogredac, Bakačev (Pakacsev), Batinić, Čavić, Čupov, Ilin, Kaltnecker, Katana, Lacvković, Pekarić, Penda, Smotrić (Zmotrich), Simić, Tilošević, Vicić, Vučićki, Wimmer i Winklbauer (Binklbauer), koja u popisu 1746. nisu zabilježena. Osim spomenutih bilo je i drugih koji su otišli iz Valpova, ali nije moguće utvrditi koja su njihova prezimena, jer umjesto prezimena upisano je samo očevo ime.

Usporedi li se zatečeno stanje s popisom Valpova iz 1737. g., bilo je manje obrađeno i posijano 202 jutra zemljišta, dok je broj kosaca livada bio približno isti. Od pokretne imovine bilo je manje 75 volova, 74 konja, 194 krava i junadi, 99 svinja i 40 ovaca, a niti jedna košnica pčela.⁵

Nije iskazan ni broj stanara (inkvilina, Solnera), obrtnika (zanatlija) i trgovaca, što za narav popisa i nije bilo od neke važnosti da se 1746. odredi broj kmetskih selišta (sesija). Ali usporedbom imena, prezimena, zanimanja, količine pokretne i nepokretne imovine s popisom iz 1737. ti su podaci od izuzetne dokumentarne vrijednosti. Zapravo, oni su iskaz i odraz stvarnoga stanja i općih prilika u Valpovu 1746. g.

Od 4 trgovca preostao je samo jedan imenom i prezimenom Pavo Pomrčina. Broj obrtnika (zanatlija) bio je uglavnom isti, od kojih 2 čizmara, 3 kovača, 3 opanačara, 2 puškara (tufekdžije), 2 mutavdžije (proizvođač konjskih pokrovaca, prostirki i torbica od kostreti), 1 krojač (abadžija), 1 krznar (ćurčija) i 1 lončar, koji je u međuvremenu umro.

Jedini bolje stojeći bio je jedan od dvojice čizmara, koji je od nepokretne imovine imao zasijana i nezasijana 3 jutra zemljišta, livade 2 kosca i 10 stabala šljiva, a od pokretne imovine 1 vola, 1 kravu, 1 konja, 1 june i 1 svinju.

Ni mjesni sudac (judex) Juro, po zanimanju mutavdžija, nije imao više, odnosno 3 zasijana i 2 nezasijana jutra zemljišta, livade 4 kosca, 1 vola i 1 kravu.

Pozornost privlače i 606 stabala šljiva koja su nesumnjivo postojala u vrijeme popisa 1737., koja iz nepoznatih razloga nisu tada ni popisivana. Uostalom, nisu to ni bili pravi šljivici, nego manje skupine stabala koja su činila sastavni dio okućnice. Ukusni za jelo i pečenje rakije plodovi šljive svojom količinom i preradom nisu ipak bili ni od ka-

kva utjecaja na ukupan prihod vlastelinstva.

Odgovor na pitanje što je utjecalo na osipanje stanovništva u Valpovu uoči 1746. g. izlišno je tražiti u sadržaju samoga popisa. Politička i društvena slojevitost feudalno podoznoga stanovništva jedino i pravo je ishodište takvih i sličnih pojava kao jedna od mogućih mjera samozaštite od tegobnoga života u kojem svaki službenik i vlastelinski sud uvijek imaju pravo.

Kao vlasnik vlastelinstva Valpovo ostao je barun Peter Anton Prandau živjeti u Beču, a upravu golemoga posjeda prepustio je vlastelinskim upraviteljima porijeklom iz austrijskih pokrajina. Zajedno s njima dolazili su od tamo i drugi službenici, budući da je domaći svijet bio slabo ili nikako obrazovan. Do kraja 1745. g. tu su također i komorski službenici koji zajedno s upravom vlastelinstva, služeći se raznim prevarama i uvođenjem nezakonitih davanja, nastoje ugrabiti što je moguće više u novcu i drugim dobrima.

Pokušaj cara Karla III. objavom 22. svibnja 1737. patenta o uređenju odnosa između vlastelina i kmeta (Carolina urbarialis regulatio), kao i osnivanja pokrajinske uprave za Slavoniju (Slavonische Landesdeputation) u mjesecu svibnju iste godine,⁶ uopće se malo što nabolje mijenjalo. Ni malo kmetu nije bilo lakše, niti gaje štitila od zloupotreba umjesto Zemaljske uprave obnovljena Virovitička županija.

U takvom ozračju nastao je i navedeni popis stanovništva u Valpovu 1746. g.

5 *Finanz u. Hojkkammerarchiv*, Wien, Konskriptionen, Fasc. 40 C, Nr. 18; *Mažuran, Ive*, Stanovništvo i vlastelinstva u Slavoniji 1736. godine, Osijek 1993., 360-367.

6 *Vežić, Milivoj*, Urbar hrvatsko-slavonski, Zagreb 1882., 164-171; *Mažuran, Ive*, Rješenja Zemaljske uprave za Slavoniju 1738-1742 (Landes Deputation Decretations Prothocoll), Osijek, 1970.